एकाइ ५ · नागरिक सचेतना: संविधान, संविधान सभा र मौलिक हक

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ३०

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ३०

१ मुख्य शब्द [३]

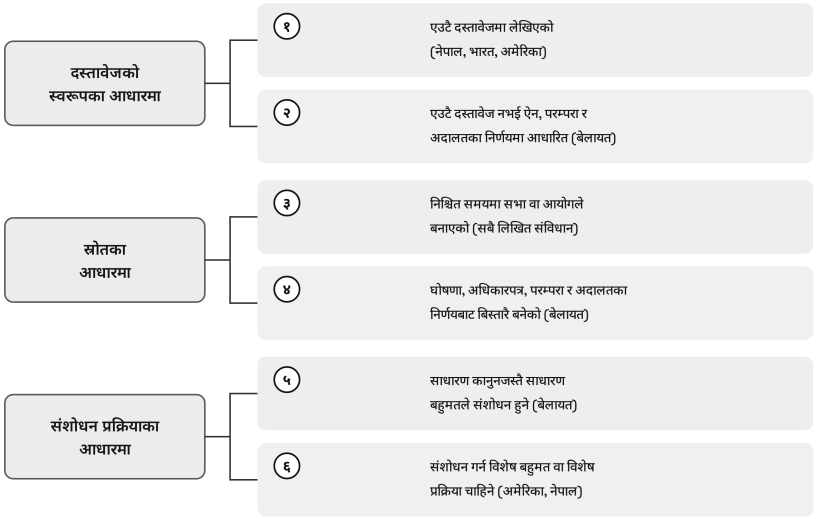
कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको ०.५ अङ्क छ।

कानुनी शासन **नजिर** **निवारक नजरबन्द** **मूल कानुन** **मौलिक हक** **शक्ति पृथकीकरण** **संविधान सभा** **समानुपातिक समावेशिता**

संविधानसँग बाझिने कानुन लागु हुँदैन, त्यसैले संविधानलाई देशको _____ भनिन्छ। अदालतले कुनै विषयमा गरेको व्याख्यालाई _____ भनिन्छ। राजादेखि रैतीसम्म सबै कानुनको अधीनमा रहने व्यवस्थालाई _____ भनिन्छ। कानुन बनाउने, लागु गर्ने र न्याय दिने काम फरक फरक अङ्गलाई दिई तिनबिच सन्तुलन राख्नुलाई _____ भनिन्छ। नयाँ संविधान बनाउन जनताले चुनेका प्रतिनिधिको सभालाई _____ भनिन्छ। राज्यले संविधानमै लेखेर नागरिकलाई दिएको र नाघ्न नसकिने आधारभूत अधिकारलाई _____ भनिन्छ।

२ चित्रको नामाङ्कन [३]

चित्रमा संविधानको वर्गीकरणका तीन आधार र प्रत्येकमा पर्ने दुई किसिमका संविधान देखाइएका छन्। १ देखि ६ सम्मका अङ्कले जनाएका ठाउँमा तलका नाममध्ये मिल्ने नाम लेख्नुहोस्: कठोर संविधान, अलिखित संविधान, विकसित संविधान, लिखित संविधान, लचिलो संविधान, निर्मित संविधान। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

१. _____ २. _____

३. _____ ४. _____

५. _____ ६. _____

३ ठिक कि बेठिक? [२]

वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. नेपालको पहिलो लिखित संविधान, नेपाल सरकार वैधानिक कानुन, २००४ श्री ३ पद्मशमशेरले घोषणा गरेका थिए। ☐

ii. नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ ले निर्दलीय पञ्चायती व्यवस्था लागु गऱ्यो। ☐

iii. पहिलो संविधान सभाले नेपालको संविधान पारित गरी जारी गऱ्यो। ☐

iv. वर्तमान संविधानमा ३५ भाग, ३०८ धारा र ९ अनुसूची छन्। ☐

४ अति छोटो उत्तर [८]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०१५ कहिले जारी गरियो? [१]

ख. देशभर एउटै कानुन लागु गर्ने पहिलो प्रयासका रूपमा वि.सं. १९१० मा मुलुकी ऐन कसले जारी गरे? [१]

ग. नेपालको संविधान सभामा कति सदस्य थिए? [१]

घ. वि.सं. २०७२ असोज ३ मा नेपालको संविधान कसले जारी गरे? [१]

ङ. वर्तमान संविधानमा मौलिक हक कुन धारादेखि कुन धारासम्म छन्? [१]

च. प्रहरीले हरिलाई कारण नबताई थुनामा राख्यो र कानुन व्यवसायीलाई भेट्न दिएन। यसले कुन मौलिक हकको हनन गर्छ? [१]

छ. गाउँनजिकैको कारखानाले खोलामा फोहोर पानी मिसायो र गाउँलेहरू बिरामी परे। गाउँलेले क्षतिपूर्ति माग्न कुन मौलिक हकको आधार लिन सक्छन्? [१]

ज. एउटा पसलले म्याद नाघेको औषधी बेच्यो र त्यो खाएर एक जना बिरामी भए। उनले क्षतिपूर्ति माग्न कुन मौलिक हकको आधार लिन सक्छन्? **[१]**

५ छोटो उत्तर **[८]**

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. स्रोतका आधारमा संविधानको वर्गीकरण कसरी गरिन्छ, उल्लेख गर्नुहोस्। **[२]**

ख. नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को छोटो परिचय दिनुहोस्। **[२]**

ग. संविधान सभाले जारी गरेको संविधान जनइच्छाअनुसारको हुन्छ भनी तर्कद्वारा पुष्टि गर्नुहोस्। **[२]**

घ. तपाईंको गाउँका केही बालबालिका विद्यालय नगई कलकारखानामा काम गर्छन्। यसले संविधानका कुन कुन मौलिक हकको उल्लङ्घन गर्छ? कुनै दुई लेख्नुहोस्। **[२]**

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-9-social/civic-awareness

६ लामो उत्तर [४]

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ मा रहेका मुख्य मुख्य प्रावधान उल्लेख गर्नुहोस्।

७ सोच्नुहोस् [२]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

नेपालमा वि.सं. २००४ देखि २०७२ सम्म सातओटा संविधान जारी भए। संविधान सभाले बनाएको वर्तमान संविधान पहिलेका संविधानभन्दा धेरै टिक्ने आशा किन गरिन्छ? आफ्नो तर्क दिनुहोस्।

८ क्रियाकलाप: नेपालका सात संविधान (अङ्क नदिइने)

नेपालमा जारी भएका संविधानको जारी वर्ष, कसले बनाए वा जारी गरे र एउटा मुख्य विशेषता लेखेर तालिका पूरा गर्नुहोस्।

संविधान	जारी वर्ष (वि.सं.)	कसले बनायो वा जारी गऱ्यो	एउटा मुख्य विशेषता
नेपाल सरकार वैधानिक कानुन			
अन्तरिम शासन विधान			
नेपाल अधिराज्यको संविधान			
नेपालको संविधान			
नेपाल अधिराज्यको संविधान			
नेपालको अन्तरिम संविधान			
नेपालको संविधान			